

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**De Vita, Et Gestis S. Francisci Xaverii È Societate Iesv
Indiarvm Apostoli Libri Qvatvor**

Bartoli, Daniello

Lvgdvni, 1666

34. Noui contra Xauerium tumultus.

urn:nbn:de:hbz:466:1-10854

prælio notam, Dei causam, & honorem agi; verti quoque ipsorum tum ingens decus si vincerent, tum magnum ab hostibus nauium discrimen si ultra tenderent. Dicenti non agrè aures, manusque dant; sed hac lege; si fore præstarentur à vestigali naues, mercésque liberæ: condicit Mellus ipsique publicam: Deza exercitui Præfectus, immunitatem ad eos conscripam defert, lætusque cum iis portum subit. Quatriduum fluxerat nauibus octo, & celose, paratu nautico, commeatuque omnium muniendis, in iis ducenti triginta Lusitani. Octobris 21. dieque hebdomadis sexto, pugnae auidi soluant, post dicatum tam sancto vsui Xaverij precibus vexillum. Acceptaque à Mello mandata, quid in occursum Acenorum seruari ab iis oporteret; ac ne iis quærendis, fines Malacensium exirent, ad Pulozambilum porrectos; idem omnium ad certamen ardor, vnus metus ne eriperetur sibi hostis: & quidem eius inueniendi spem fermè abiecerant, quòd cunctis quos iussi erant lustrare limitibus nusquam eius aut index, aut vestigium apparet; porro tamen eundem efflagitantibus, quibus plus inerat pudoris ad reditum, quàm timoris ad pugnam, prudenter Deza facturum negauit; veteri se Melli imperio, quod nefas esset infringere, esse belli & maris casus accipites, sibi quicquid infausti accideret, imputatum iri: conuersa igitur in reditum cura, Octobris 28. sic Luna defecit vt agrè transuerso, ex duodecim quos ponunt astrologi, digito luceret. Accessit Argestes pertinacissimus, qui dies omnino tres & viginti, eos in anchoris tenuit, nisi vellent Malacam ventum illum sequi: tunc vltèius progredi annonæ penuria adacti, vsique mutatis Pegu versus & Iunzalam auris, portus illos sat longo itinere appellunt, quod fuit diuinæ prouidentia arcantum, vt saluo Ducis imperio, cibaria dum quærunt, deprehenderent hostem quem frustra vestigabant.

34
Nouum contra
Xaverium
tumultus.

34. En autem denuò Malaca in motus priores, & diffidentiam relapsa, quaquaersum rumoribus perstrepat, & plebeius timor, funestiarum imaginum eximius artifex, & verisimilis falforum nuntius, post sesquimensum de suis nihil audiens; vel aquis haustos, vel Acenorum gladiis coniectat, ne superstite quidem calamitatis eius teste. Crescente autem fama pro certo venditat debellatæ classis exitium; testes producit oculos qui actuaria ex Salangore aduectis cladis locum, & tempus, & modum edisseruerant; Lusitanorum mortes, Acenorumque ex iis prædam, & longam fabulam, non consolabilis tantum priuati doloris quàm publici, cum præter communem interitum qui videbatur Malacæ imminere, militum robore defecit; pauci essent qui suos aut patres, aut filios aut ex propinquis non lugerent. Inuasit quin etiam nonnullos curiositas detestabilior, verum ex mendacij patre cognoscendi, vmbriis carmine magico accersendis, (quod illic vsu frequens, & quotidianum) dabanturque scitantis responsa, cuiusmodi esse pessimi demonis intererat plurimum, lamentabilia & funesta, recidebantque demum in Xaverium omnia, expeditionis consiliarium, & stabellum.

habellum, nec Mello parcebatur, qui propterea publico abstinebat, nec iam sat aequum exhibebat Xauerio animum.

Postremo is turbo, exagitata vrbi nouus incubuit qui eius lacrimas alio verteret, & omiſſis longinquis mortibus, lugere inſtantes & proprias cogeret. Nempe illud Deo antiquum, & ſolemne, vt ideo ſinat in periculum irreuocabile res ire, quod gratior veniat repentina illius depulſio, & fiat eius per quem depulſum fuerit, interceſſio venerabilior. Hoc vero diſcrimen, vt ſuperius ab Acenis extiterat, ab Inſula Somatra exitit. Illic Vientanae Rex, Mahumetis illius filius, cui Albucherchus Malacani abſtulerat, arreſtus pendebat in occaſiones, eius vi, dolo repetenda nunc prope inermem conſpicatus, velarium nauium vt quidam referunt trecentarum, ex portu Andraghire claſſem ducit, & Muhari applicat, non plus ſenis Malaca leucis. Inde mittit qui certo cognoſcant, eſſent ne; vt ſtrepebat rumor, Luſitani ab Acenis funditus proſtigati: parte alia, ex aula nobilem cum perfidiſſimis literis ad Mellum legat, coactum ſe in regnum Patanes exercitum ducere, ad plectendas armis iniurias quas ingenti ſuo dedecore, ac ſuorum damno grauiffimas tulerat; ſe certis nunciis ex itinere habuiſſe, de extrema clade qua Luſitanos Aceni deleuerant; eorumque praefectum, viribus auctiorem aduerſus Malacam contendere, ferro & igne omnia perditurum; id vero ſibi dolori fuiſſe quod Luſitanos plus ſuis liberis amaret, & Luſitaniae Regem Fratris loco ſemper habuiſſet, ob hoc rei ſuae, ſuaeque dignitatis rationibus omiſſis, ſe vela Malacam vertiſſe vt ei praefidio adeſſet, eamque aduerſus Acenos tueretur: exciperent ciues amicum, & ſocium, ſuis in illos armis, ſuorum virtute, ac ſanguine, vt viſum iis foret, ad prohibendam calamitatem vterentur. Sed erat craſſior verſutia barbari, quam vt oculos fugeret non penitus caecos. Vnde Mauro erga Chriſtianos tam ſubita, & tenera pietas? regis erga Luſitanos, regni eius paterni dominos? nullo epiftola notatum a dipo eguit, verba verbis Mellus reſpoſuit. De antiqua illius beneuolentia, & fide nihil vnquam ſibi veniſſe in dubium; nec eſſe omnino quod eius experimentum vllum dari ſibi optaret: quam vero deſereret auxiliij gratiam, eius fore ſe perpetuo memorem, & reſpoſiturum ipſi vbi occaſio ſuaderet. Suorum de Acenis victoriam probatiſſimis teſtibus ſe tenere, expectarique ab ſe triumphantes propediem; proſequeretur ſecurus negotium Patanenſe: Malacam ſiquidem, armis, & hominibus, ſupra quam opus abundare. Neutri fuit obſcura mutui ſtyli intelligentia. Praeſtolabatur exploratores ſuos Mauritum, vulpem Leone conſeſtim mutaturus. Malaca in metu, ſupplicantium precibus, & luctu tota: vnus Xauerij vultus nunquam non vnus, vna oris, & mentis ſerenitas, Dei videlicet clementia, & promiſſis fideliter nixa, omnique arte caritatis, priuatim, ac publice ſpes laſas populi erigens, damnans nihilominus hariolantes ſacrilegos, qui diuinationibus impiis Dei tutelam a muris arcebant. Sed parum valebant apud deſperabundos verba, ſanctum quin etiam appetere, ſarcaſmis triſtibus lude-

35
Viantanz
Rex Malacam
impetit.